

عنوان مقاله:

ارزیابی انتقادی علم غیرارزش‌بار بر پایه استدلال ریسک استقرایی

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش‌های فلسفی کلامی، دوره 22، شماره 2 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسنده:

غلامحسین جوادپور - استادیار، گروه کلام، موسسه پژوهشی حکمت و

خلاصه مقاله:

آرمان علم‌رها از ارزش‌های غیرعلمی، در چند دهه اخیر در کانون فلسفه علم و معرفت‌شناسی قرار گرفته است و طرفداران آن با هشدار درباره پیامدهای ناگوار این تأثیر، استدلال‌هایی بر لزوم پیراستگی ساحت علم از ارزش‌های اخلاقی، اجتماعی، سیاسی و... ارائه کرده‌اند. در مقابل، عده‌ای این آرمان را دست‌نیافتنی یا نادرست شمرده و در برابر آن، پیامدهای ناگوار عدم ارزش‌باری علم را بازگو کرده‌اند. استدلال ریسک استقرایی، با برجسته کردن پیامدهای احتمالی حاصل از خطای معرفتی استقرا - که روش رایج در علم شمرده می‌شود - ارزش‌های غیرعلمی را معیاری برای سنجش پیامدهای عملی می‌داند تا بتوان شواهد و قراین موجود را در جهت گریز از پیامدهای احتمالی وزن‌دهی کرد. در نتیجه از آنجاکه کارایی علم در مقام عمل است، فرایند توجیه معطوف به پیامدهای عملی خواهد بود و مسئولیت اخلاقی و حرفه‌ای دانشمند، او را ملزم به دخالت‌دادن ارزش‌های غیرعلمی برای گریز از پیامدهای ناگوار احتمالی خواهد کرد. چالش مهم این استدلال، فراتر بردن گستره نظریات و فرضیات از علم و عینیت آن و کشاندن معیارهای عملی و ارادی به درون علم است. پیوند جنبه کاربردی علم با واقع‌نما بودن آن، خلط بین دو ساحت علمی و عملی است که راه را برای ورود نسبیت به علم فراهم می‌کند. درپیش‌گرفتن برخی مبانی، مانند عینیت ارزش یا نسبیت علم، بر قوت این استدلال می‌افزاید.

کلمات کلیدی:

ارزش‌های علمی و غیرعلمی، استقرا، ریسک استقرایی، علم غیرارزش‌بار، عینیت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1170679>

